

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА

ФАКУЛЬТЕТ СХІДНИХ МОВ

Кафедра японської мови і перекладу

**ВПЛИВ КОРОТКОТРИВАЛОГО ВІЗУАЛЬНОГО КОНТЕНТУ
(REELS, SHORTS) НА РОЗВИТОК МОВЛЕННЄВОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ
СТУДЕНТІВ-ЯПОНІСТІВ В АУДІЮВАННІ ТА ГОВОРІННІ**

Курсовий проєкт

з напряму підготовки

035.069.02 Мова і література (японська)

4 курс, МЛЯб-1-21-4.0д.,

Остапенко Мілана Дмитрівна

Науковий керівник:

Старший викладач

Гілевич А.В.

Київ – 2025

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ВПЛИВУ ВІЗУАЛЬНОГО КОНТЕНТУ НА ФОРМУВАННЯ МОВЛЕННЄВОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ	7
1.1. Поняття мовленнєвої компетенції у процесі вивчення іноземної мови	7
1.2. Особливості сприйняття короткотривалого візуального контенту (Reels, Shorts) студентами-японістами	13
1.3. Психолінгвістичні моделі навчання аудіювання й говоріння та їхнє відображення в сучасних системах оцінювання	17
1.4. Використання короткотривалого відеоконтенту у викладанні японської мови: аудіювання та говоріння як ключові компетенції	20
РОЗДІЛ 2. ДОСЛІДНИЦЬКИЙ ПІДХІД ДО ОЦІНКИ ВПЛИВУ КОРОТКОТРИВАЛОГО КОНТЕНТУ	23
2.1. Загальна характеристика методів дослідження	23
2.2. Розробка опитувальників для оцінки впливу Reels та Shorts на мовленнєву компетенцію та формування групи учасників дослідження	26
2.3. Етапи дослідження: (Підготовчий етап: створення анкети для збору даних про досвід використання коротких відео (Reels, Shorts) в навчанні; Практичний етап: розповсюдження анкет серед студентів та аналіз їх відповідей; Підсумковий етап: обробка отриманих даних та формулювання висновків)	28
РОЗДІЛ 3. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ЇХ АНАЛІЗ	30
3.1. Оцінка рівня мовленнєвої компетенції до та після використання короткотривалого контенту	30
3.2. Оцінка студентами ефективності застосування Reels та Shorts	32
3.3. Вплив коротких відео на мотивацію та залученість студентів-японістів	34
3.4. Узагальнення основних результатів дослідження та методичні рекомендації щодо їх впровадження у навчання	37
ВИСНОВКИ	39

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

42

ДОДАТКИ

45

ВСТУП

Актуальність дослідження зумовлена потребою у підвищенні розвитку мовленнєвої компетенції студентів в аудіюванні та говорінні є однією з ключових задач сучасної освіти. Цього можна досягти шляхом розробки та впровадження інноваційних технологій і методик навчання, які враховують сучасні тенденції у сфері освіти та медіаспоживання.

Цифрові технології трансформують освітній простір, короткотривалі візуальні формати (Reels, Shorts) стали основним засобом поглинання інформації серед молоді. Це пов'язано з їхньою здатністю поєднувати стислу подачу контенту, динамічність та високу емоційну залученість, що робить їх ідеальними для швидкого засвоєння знань.

Однак саме ця особливість відкриває нові можливості для викладання мов, особливо таких структурно складних, як японська. Складність японської мови проявляється через фонетичну чутливість та контекстуальну ввічливість, що створює виклики для студентів, особливо в аудіюванні та говорінні. Ці фактори викликають складнощі у студентів, особливо в розумінні на слух та виборі мовних форм, які відповідають контексту та особі співрозмовника.

Існує багато досліджень, присвячених використанню цифрових форматів у мовній освіті. Наприклад, роботи Дж. Відані [23], Дж. Грацелла та Д. Рахман Нур [8], А. Р. Адісті [2], Х. Хендар та А. Амалія [10], С. М. Діко Путрі [7], М. Р. Ф. Сетіаван та Д. Фадхілаваті [20]. В цих роботах аналізується позитивний вплив YouTube, TikTok та інших платформ на вивченні англійської мови. Вони описують позитивний ефект коротких відео на мотивацію, слухання та говоріння. Однак специфіка застосування короткотривалих візуальних форматів (Reels, Shorts) для студентів-японістів залишається малодослідженою, що зумовлює наукову новизну даної роботи. Дане дослідження не лише заповнює наукову прогалину, але й пропонує нові варіанти покращення якості мовної освіти.

Метою дослідження є виявлення ефективності використання короткотривалого візуального контенту (Reels, Shorts) у розвитку мовленнєвої компетенції студентів-японістів (аудіювання та говоріння) та розробці методичних рекомендацій щодо їх впровадження у навчальний процес.

Завдання дослідження полягає у аналізі сучасних підходів до використання коротких відео у викладанні іноземних мов, зокрема японської, з акцентом на їхній вплив у аудіюванні та говорінні. Дослідити особливості японської мови (граматичні структури, фонетичні нюанси, різні стилі мови тощо) та визначити, як Reels/Shorts можуть допомогти у їх вивченні. Розробити критерії відповідності коротких відео навчальним цілям (наприклад: наявність контекстуальних підказок, актуальність культурного змісту, формування мовленнєвих навичок). Провести емпіричне дослідження (опитування, аналіз мовленнєвих результатів) для оцінки впливу Reels/Shorts на розвиток мовлення. Сформулювати практичні рекомендації для викладачів щодо використання коротких відео у навчанні.

Об'єктом дослідження є процес використання короткотривалого візуального контенту (Reels, Shorts) у навчанні японської мови. **Предмет** дослідження охоплює вплив коротких відео на розвиток здатності студентів до аналізу та використання нових граматичних структур, таких як ввічливі форми, часові конструкції дієслів і синтаксичні моделі, що є важливими для аудіювання та говоріння.

Апробацію результатів дослідження проведено в рамках III Всеукраїнського форуму молодих сходознавців, який відбувся в квітні 2025 року в Київському столичному університеті імені Бориса Грінченка. Висновки дослідження представлено в тезах за темою: «Особливості сприйняття короткотривалого візуального контенту (Reels, Shorts) студентами-японістами».

Структура роботи складається з трьох етапів: теоретичний аналіз, емпіричне дослідження та формулювання висновків.

Методологічно дослідження ґрунтується на поєднанні теоретичного та практичного аналізу.

На першому етапі аналізуються сучасні підходи до використання мультимедійних форматів у мовній освіті, зокрема їхній потенціал для подолання складнощів, пов'язаних із фонетикою, граматиною та культурним контекстом. Вивчаються роботи, присвячені взаємодії технологій із викладанням східних мов, що допомагає сформувати теоретичний фундамент дослідження.

Другий етап передбачає емпіричне дослідження: студенти-японісти беруть участь в опитуванні, під час якого оцінюють власний досвід використання Reels і Shorts на основі створеної добірки відеоматеріалів. Аналізується мотивація та рівень залученості під час перегляду такого контенту в повсякденному житті й під час навчання в університеті.

На завершальному етапі, спираючись на кількісні та якісні дані (опитування, діаграми, відгуки), формулюються висновки щодо досягнення ключових цілей дослідження. Окрема увага приділяється оцінці практичної значущості результатів, зокрема тому, як застосування Reels і Shorts може сприяти модернізації методик викладання.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ВПЛИВУ ВІЗУАЛЬНОГО КОНТЕНТУ НА ФОРМУВАННЯ МОВЛЕННЄВОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ

1.1. Поняття мовленнєвої компетенції у процесі вивчення іноземної мови

Варто звернутися до історії виникнення та еволюції мовленнєвої компетенції у процесі вивчення іноземної мови, щоб зрозуміти її важливість. Пройшовши шлях від простої лінгвістичної категорії до багатовимірної системи, що вбирає в себе соціальні та культурні аспекти, поняття мовленнєвої компетенції трансформувалося від вузько лінгвістичного до комплексного соціокультурного рівня. Розвиток відображає не лише зміни в науковій сфері, а й у міжкультурній взаємодії.

Поняття мовленнєвої компетенції зазнавало значних змін у ході розвитку лінгвістики та методики викладання іноземних мов. Ця еволюція відображає більш детальне приділення уваги до практичних методів, що є важливим у сучасному підході до вивчення іноземних мов. «Термін «мовленнєва компетенція» існує вже близько сорока років і широко використовується в обґрунтуванні та поясненні комунікативного навчання іноземних мов [21, с. 43]».

Таблиця 1.1

Хронологічний розвиток моделей мовленнєвої компетентності [21, с. 41;

див. оригінальну таблицю: Додаток А]

№	Автори	Рік	Компоненти моделі
1.	Ноам Чомські	1957, 1965	- Лінгвістична компетентність
2.	Делл Хаймс	1967, 1972	- Лінгвістична компетентність - Соціолінгвістична компетентність
3.	Майкл Канале та Меррілл Свейн	1980	- Граматична компетентність - Стратегічна компетентність

			- Соціолінгвістична компетентність
4.	Майкл Канале	1983	- Граматична компетентність - Стратегічна компетентність - Соціолінгвістична компетентність - Дискурсивна компетентність
5.	Маріанне Цельце-Мурсія та ін.	1995	- Лінгвістична компетентність - Стратегічна компетентність - Соціолінгвістична компетентність - Діяльнісна компетентність - Дискурсивна компетентність

Ноам Чомські вперше ввів поняття «компетенція» у 1965 році, це поняття стало фундаментом в лінгвістичній теорії та методології викладання іноземної мови. Розвиток мовної або лінгвістичної компетенції людства був набагато більш творчим процесом, ніж просте розуміння граматичних структур [19, с. 2]. Згідно з його науковими педагогічними розвідками можна стверджувати, що слід приділяти увагу системному розумінню мови, не як сумі випадкових мовленнєвих взаємодій, а більш багатосторонньому розумінню правил, що лежать в основі будь-якого діалогу.

Однак введена Деллом Хаймсом у 1972 році, соціолінгвістична компетентність вийшла за рамки лінгвістичної компетентності Чомського. Професор зазначає, що хоча сучасні лінгвістичні теорії часто зосереджуються на ідеалізованому мовцеві-слухачеві, така перспектива не враховує складнощів реального використання мови. Потрібно обов'язково знати норми вживання та доречності висловлювань в певній соціальній ситуації [19, с. 2]. Також наявне висвітлення важливості диференційованої компетенції в мовних спільнотах, адже існують випадки, коли люди можуть мати різний рівень володіння мовами,

сформований їхнім життєвим досвідом. Професор закликає до ширшої теорії комунікативної компетентності, яка б інтегрувала лінгвістичні, соціальні та культурні виміри.

Модель Канале і Свейн, створена у 1980 році та доповнена у 1983 році, є однією з найбільш визнаних моделей, яка виділяє чотири компоненти: граматичну, соціолінгвістичну, стратегічну та дискурсивну компетенції. Граматична компетентність є ключовим компонентом цієї системи, що охоплює знання лексики, синтаксису та фонології. Ця модель вже бере до уваги розуміння соціального контексту, включаючи доцільність використання певних фраз на основі культурних норм. Стратегічна компетенція стосується здатності орієнтуватися в вербальних і невербальних засобах для вирішення комунікативних завдань, а дискурсивна компетенція фокусується на створенні зв'язних і послідовних взаємодій. Суміжний розвиток вивчення мови в класі почав зосереджуватися не лише на цілях, але й на процесі спілкування [19, с. 4].

Маріанне Цельце-Мурсія у 1995 році узагальнює всі попередні концепції та виділяє взаємопов'язаність компонентів комунікативної компетенції, включаючи лінгвістичну, соціокультурну, дискурсивну, діяльнісну та стратегічну компетенції. Як зазначається в її наукових роботах, треба спиратися на вже наявні знання, аби вдосконалити наявні методи викладання [4, с. 12].

Оскільки культурні непорозуміння можуть призвести до значних мовленнєвих бар'єрів, Цельце-Мурсія визначає ключові соціокультурні змінні, такі як:

1. Соціальний контекст. (Звичайне привітання має інше значення при дослівному перекладі іншою мовою).
2. Стилiстична доречність. (Рiвень ввiчливостi в японськiй мовi виражається через рiзні мовні конструкції (кеіго – 敬語)).

3. Культурні фактори. (Частиною східноазійської культури є уникнення прямих відповідей, використовуючи натяки, задля підтримки дружніх відносин зі співрозмовником).

Також наголошується на необхідності збалансованого підходу до викладання мови, який включає як лінгвістичну, так і формульну компетенції. Як зазначає Цельце-Мурсія, важливо подавати знання через автентичні матеріали, а не лише попередньо створенні педагогами вправи [4, с. 8]. У той час, як лінгвістична компетенція передбачає розуміння правил і структур мови, формульна компетенція фокусується на використанні фіксованих фраз і виразів, які сприяють вільному спілкуванню. Цей баланс є важливим, адже навіть добре засвоєні граматичні правила не гарантують ефективного спілкування, якщо студент не вміє використовувати мову в практичних ситуаціях.

Аналіз нормативних джерел формулює поняття «комунікативна компетентність» так:

«Здатність досягати комунікативних цілей у соціально прийнятний спосіб. Вона є структурованою та чітко орієнтованою на досягнення мети, здатність обирати та застосовувати навички, які є доречними та ефективними у відповідному контексті. Включає вербальну та невербальну поведінку [15, с. 2]».

Виходячи з попереднього аналізу еволюції поняття мовленнєвої та комунікативної компетентності можна звернутися до конкретних підходів у викладанні японської мови. Сучасні Reels та Shorts можуть імітувати життєві робочі ситуації, де студенти-японісти можуть бачити ділове спілкування в контексті коротких діалогів між робітниками, а також аналізувати невербальні сигнали (наприклад, поклони під час привітання).

Слід підтримувати динамічні та інтерактивні методи навчання, які відображають складнощі реальної комунікації. Одною з найефективніших методик є використання візуального контенту. Застосовуючи аудіювання та читання у навчальному процесі сприяє кращому запам'ятовуванню інформації.

Крім того, наявність субтитрів в мобільних додатках також сприяють кращому запам'ятовуванню слів та покращенню навичок розпізнавання мовних конструкцій.

Включаючи в заняття інтерактивні підходи (командна робота, рольові ігри, завдання на асоціації тощо), дозволить учням не просто запам'ятовувати слова чи правила, а розвивати навички, що дозволяють ефективно застосовувати знання в реальних ситуаціях. Культурний контент, відео (Reels, Shorts) чи подкасти на різні теми допоможуть розвивати навички аудіювання та розуміння різних акцентів і темпу мови. А також автентичні матеріали - це можуть бути обговорення уявлень (стереотипів) про культуру; вивчення жестів, міміки та інших невербальних сигналів (зіткнення поглядів або відстань між співрозмовниками). Як зазначає Трущак, якщо викладач хоче додати такі матеріали до навчання, його головною метою має бути якісна інтеграція пояснень із прикладами, щоб студенти розуміли, у яких ситуаціях і за яких умов та чи інша форма використовується в спілкуванні [1, с. 161].

Одним із прикладів інтерактивного підходу є використання методу «розподіленого повторення». Цей принцип реалізується в навчальних додатках SRS (Spaced Repetition System), які допомагають ефективно засвоювати матеріал. Їхня суть полягає в періодичному повторенні вже вивченої інформації з поступовим збільшенням інтервалів між повтореннями, що сприяє довготривалому запам'ятовуванню [1, с. 160]. Така методика у поєднанні з відеоматеріалами допоможе ще швидше вивчити мову.

Японська мова має унікальну систему письма, комбінуючи три види знаків: канджі (漢字), які є ієрогліфами китайського походження; хірагана (ひらがな), що використовується для граматичних форм і рідних японських слів; та катакана (カタカナ), яка застосовується переважно для запозичених слів, ономапоєї та спеціальних термінів. Ця комбінація вимагає від учнів одночасного засвоєння різних типів символів, що ускладнює процес навчання.

Також існує складна система частинок (が, を, は), які визначають синтаксичні ролі слів. Наприклад, пропуск частинки «を» у реченні «日本の映画 ... 二回見ました [25, с. 253]». Такі помилки є типовими, підкреслюючи необхідність глибокого розуміння контексту, адже японська мова часто передбачає опускання частини слів, що вимагає від мовця додаткової уваги під час спілкування.

Мовленнєва компетенція виходить за межі одного розуміння граматики та лексики, інтегруючи соціокультурні, дискурсивні та стратегічні аспекти. Еволюція цього поняття від лінгвістичної компетенції Чомського до інтегрованих моделей Канеле, Свейна та Сельсі-Мурсії, підтверджує важливість комплексного підходу до навчання іноземних мов. У вивченні японської мови необхідно інтегрувати комплексне застосування теоретичних знань та практичних навичок. Використання візуального контенту Reels та Shorts, не лише підвищує мотивацію студентів-японістів, але й готує їх до ефективної міжкультурної комунікації в цілому, дозволяючи створити динамічне навчальне середовище. При цьому ключовим залишається принцип контекстуалізації, де мовні явища мають подаватися у зв'язку з реальними ситуаціями спілкування.

Інтеграція системного підходу, що поєднує лінгвістичні знання, культурну свідомість та практичні комунікативні навички. Використання сучасних методик і цифрових інструментів дозволяє пристосувати навчальний процес до реальних умов міжкультурної комунікації, що є вирішальним фактором у підготовці кваліфікованих японістів.

1.2. Особливості сприйняття короткотривалого візуального контенту (Reels, Shorts) студентами-японістами

Традиційні методи навчання часто надають перевагу говорінню, читанню та письму, а не аудіюванню, що призводить до прогалин у загальному рівні володіння мовою. Використання коротких відео (Reels, Shorts) може стати ключовим інструментом для подолання проблеми зі сприйняттям усної мови. У дослідженні Діани Фадхілаваті та Мухаммада Різкі Фірмана Сетіавана підкреслюється, що «Короткі відео YouTube забезпечують зосереджений та цілеспрямований підхід до подання матеріалу, полегшуючи студентам засвоєння інформації без відчуття перевантаження [20, с. 9]». Для студентів-японістів є важливим розуміння унікальних фонетичних та інтонаційних особливостей, які важко сприймати через традиційні методи.

Ефективність короткого контенту підтверджується також емпіричними даними: «Результати дослідження виявили значне покращення навичок аудіювання студентів: середній бал підвищився з 52,42 до 81,63 [20]». Ці результати підкреслюють, що короткий контент не лише оптимізує навчальний процес завдяки своїй доступності та зосередженості на ключових аспектах, але й імітує природні умови міжкультурної взаємодії, де швидке сприйняття та адаптація відіграють значну роль.

Інтерактивність та візуалізація є важливим аспектом. Як зазначається у статті: «Викладачі повинні використовувати технології, такі як інтерактивні додатки, відео та аудіокліпи, щоб зробити аудіювання більш захопливим [20, с. 10]». YouTube Shorts пропонують стислий і цікавий формат навчального контенту, що робить його зручним для зайнятих студентів. Дослідження підкреслює переваги використання коротких відео, зокрема їхню здатність підтримувати залученість студентів, сприяти швидкому засвоєнню матеріалу та покращувати запам'ятовування інформації. Інтегруючи ці відео в навчальну програму, вчителі можуть створити більш динамічне та ефективне навчальне середовище, яке відповідає потребам учнів.

Отже, дослідження Діани Фадхілаваті та Мухаммада Різкі Фірмана Сетіавана доводить, що короткий візуальний контент є дієвим інструментом для розвитку навичок аудіювання.

Слід також зазначити, що повне усунення ґрунтовних матеріалів, на користь короткотривалих відео (Reels, Shorts), може призвести до негативних наслідків для студентів. Дослідження Тренделін Халіті та Аліси Садіку аргументує це твердження: «Часте споживання коротких відео суттєво знижує здатність студентів концентруватися на академічних завданнях [9, с. 61]».

Короткі відео, з їхнім швидким темпом та постійною зміною сюжетів, створюють «когнітивну перевантаженість, зменшуючи здатність до глибокого навчання [11, с. 121]». Студенти, які віддають занадто велику увагу перегляду Reels, можуть втрачати здатність до тривалої концентрації на текстах або аудіюванні, що є ключовим для вивчення японської мови.

У дослідженні було проаналізовано дані 150 студентів старших курсів для вивчення кореляції між споживанням роликів, концентрацією уваги та академічною успішністю:

Таблиця 1. 2

Кореляція між рівнем перегляду відео, часом реакції та помилками у студентів [9, с. 65; див. оригінальну таблицю: Додаток Б]

№	Рівень споживання	Час реакції, хв	Кількість помилок, %
1.	Низький (< 1 години/день)	300	5
2.	Помірний (1–3 години/день)	350	12

3.	Високий (> 3 годин/день)	420	27

Зрештою, це дозволило виявити негативні зв'язки. Захопливий, але когнітивно поверхневий характер цих відео може порушувати концентрацію уваги студентів, що призводить до розсіювання уваги та зниження академічної успішності.

Як зазначається в статті: «Висока частота споживання Reels призводить до фрагментації уваги, що негативно позначається на виконанні завдань, які потребують тривалої концентрації [9, с. 65]». Включення коротких відео у навчальний процес має бути побудоване з урахуванням балансу між використанням сучасних медіа для мовної практики та усвідомленням їхніх когнітивних ризиків, щоб швидкий контент не підмінив глибоке засвоєння мови та культури під час навчального процесу.

Повертаючись до позитивних сторін застосування коротких відео задля покращення рівня знань, важливим аспектом є алгоритмічна рекомендація контенту, яка зазначається у дослідженні Чжилун Чена: «Пропонуються персоналізовані підбірки, що включають відео на одну тему від різних авторів [5, с. 2–3]». Таким чином це відкриває шляхи для створення нового візуального матеріалу носіями мови. Це можуть бути відео, які пояснюють історичний контекст, основні поняття якого можна швидко засвоїти через коротку тривалість відео. Також показ повсякденного життя та використання мови у ньому сприяє всебічному розумінню культури. Також можна порівнювати мовні структури, де одне речення сказане в офіційному та неформальному контексті може звучати по-різному. Повторення ключових фраз підвищує ефективність закріплення матеріалу. Алгоритми рекомендацій, аналізуючи поведінку користувачів, розширюють доступ до різноманітних стилів мовлення, діалектів та культурних контекстів.

Аналіз мас-медіа в японському суспільстві дозволяє зрозуміти, як зміни у споживанні інформації впливають на мовну практику та сприйняття мови. Короткі відео стали ефективним засобом донесення інформації задовго до виникнення сучасних цифрових платформ: «Зважаючи на високу конкуренцію та вартість рекламних роликів на телебаченні, рекламодавці зазвичай обирали швидкі та яскраві рекламні ролики, часто з підтримкою відомих знаменитостей, щоб привернути увагу та максимально використати короткий ефірний час [18]».

Таке масове впровадження короткого відеоконтенту створює середовище, де інформація сприймається швидше. Широке використання смартфонів сприяє тому, що відеоролики переглядаються не тільки вдома, але й під час подорожей, у громадському транспорті чи на коротких перервах. Підтвердженням цього факту є твердження зі статті: «Поїздки на роботу часто бувають довгими, і люди проводять значну кількість часу в соціальних мережах, таким способом можна згаяти час, але залишитися продуктивним [18]». Цей аспект створює умови, де студенти мають змогу спостерігати за актуальними мовними трендами та сленговими виразами у кожную вільну й зручну їм хвилину свого життя. Висвітлення таких культурних особливостей та способів споживання контенту в рамках дослідження дає розуміння як процесів мовного навчання, так і загальних тенденцій розвитку ЗМІ.

1.3. Психолінгвістичні моделі навчання аудіювання й говоріння та їхнє відображення в сучасних системах оцінювання

Теорія подвійного кодування (Dual Coding Theory) Алана Пайвіо стала важливим складником когнітивної науки. Згідно з Пайвіо, у людському мозку функціонують два незалежні, але взаємопов'язані когнітивні підсистеми: одна спеціалізується на розпізнаванні вербальної інформації (текстова інформація), а інша на візуальній. Як стверджував професор: «Людське мислення унікальне тим, що воно спеціалізується одночасно на роботі з мовою та невербальними об'єктами й подіями [17]». З чього можна зробити висновок, що комбінування слів та зображень ефективно сприяє вивченню мови. Важливим аспектом подвійного кодування є також синхронне та послідовне опрацювання інформації. Відкривається можливість сприймати матеріал більш детально, що особливо важливо в формуванні мовної компетенції.

Ефективність інтеграції візуальних елементів підтверджується моделлю робочої пам'яті Бедді та Гітча: «Якщо одна і та ж інформація пропонується двома різними способами, це дозволяє залучити більший обсяг робочої пам'яті [3, с. 20]». Таким чином, поєднання візуального та аудіо контенту оптимізує навантаження під час навчання, що сприяє глибшому засвоєнню мовних структур та покращує довготривале запам'ятовування матеріалу.

Теорія когнітивного навантаження (Cognitive Load Theory, CLT) пояснює, як обмеженість можливостей пам'яті впливає на запам'ятовування. Джон Свеллер, винахідник цього визначення, стверджує, що ефективне навчання відбувається, коли матеріали структуровані з урахуванням когнітивного навантаження: «Мета навчального процесу полягає в тому, щоб полегшити засвоєння знань у довготривалій пам'яті через робочу пам'ять, яка є обмеженою за обсягом і тривалістю [22, с. 8]».

При вивченні японської мови через перегляд коротких відео (Reels, Shorts) студенти можуть стикнутися з високим навантаженням через занадто

інформативну та швидку подачу інформації. Щоб полегшити сприйняття матеріалу, є можливість оптимізувати навчальне середовище відповідно до принципів CLT: «Учням слід надавати лише найважливішу інформацію, щоб максимально використати принцип запозичення та реорганізації при отриманні знань [22, с. 142]».

Ефект розподіленої уваги, як підкреслює Джон Свеллер: «Для максимального засвоєння матеріалу всі розрізнені джерела інформації повинні бути інтегровані між собою [22, с. 111]». Поєднує усну мову з візуальними елементами. Така інтеграція дозволяє студентам концентруватися на суті матеріалу, а не на розрізненій інформації, що покращує розуміння мовних структур, запам'ятовування лексики та навички міжкультурної комунікації.

В сучасних системах оцінювання мовної компетентності основна увага приділяється здатності використовувати знання в живому спілкуванні, що є наслідком змін, які відбуваються в мовній освіті з огляду на глобалізацію. Найвідомішою системою, яка визначає стандарти мовної освіти, є (Common European Framework of Reference for Languages – CEFR [6]). Акцент робиться на передачу інформації та вмінні функціонувати в різних культурних контекстах. Система включає інклюзивні підходи, зокрема адаптації для жестових мов та гендерно-нейтральні формулювання.

CEFR став основою для розробки національних програм, як японський JLPT (Japanese-Language Proficiency Test), який оцінює як знання лексики та граматики, так і вміння використовувати японську мову у повсякденному спілкуванні [12]. Тест поділений на п'ять рівнів (N1–N5), для підвищення об'єктивності JLPT використовує систему «scaled scores», що нівелює відмінності у складності між різними версіями тесту.

Для оцінки здатності до імпровізації та адаптації мови широко застосовується інтерв'ю OPI (Oral Proficiency Interview [16]). Випробування

проводиться більш ніж 80, роблячи його ефективним інструментом для міжнародних комунікацій.

У межах підтримки іноземних кваліфікованих працівників, було розроблено систему JF Can-do for Life in Japan [13], що охоплює 381 фрази, які необхідні для повсякденного життя в Японії (на рівнях A1–A2 за шкалою CEFR). Система базується на JF Standard for Japanese-Language Education (JFS) і використовується для визначення цілей навчання та оцінювання результатів.

Тож для ефективного розвитку навичок аудіювання та говоріння слід систематично використовувати матеріали, які зменшують навантаження на увагу та сприяють глибшому закріпленню лексики та граматичних структур, відбираючи лише ключову інформацію та інтегруючи її з інтерактивними вправами (інтерв'ю, рольові ігри) для глибшого закріплення структури мови. Підтримувати мотивацію автентичним контекстом та культурними елементами, які допомагають подолати мовний бар'єр та підвищують впевненість у спілкуванні. Прогрес варто відстежувати, використовуючи єдиний комплексний підхід до оцінювання мовної компетентності, охоплюючи всі рівні та аспекти володіння мовою, забезпечуючи об'єктивне вимірювання результатів і чітке планування навчання.

1.4. Використання короткотривалого відеоконтенту у викладанні японської мови: аудіювання та говоріння як ключові компетенції

Одним з ефективних підходів, що поєднується з використанням відеоконтенту, є методика Shadowing, розроблена американським поліглотом Александром Аргуельсом.

«Простіше кажучи, мовленнєве “мінізування” - це повторення слухачем слова, фрази чи речення одразу після того, як він його почув [24, с. 79]». Така техніка сприяє покращенню вимови та розуміння, що сприяє розвитку вимови та розуміння контексту текстів. Дозволяючи студентам не лише сприймати мовну інформацію, але й активно брати участь у процесі її відтворення, що сприяє глибшому зануренню в матеріал.

Дослідження зі студентами ґрунтувалося на циклічній моделі, яка включала чотири етапи: планування, реалізація, спостереження та рефлексія. Для збору даних застосовували спостереження, інтерв'ю та анкетування. «Результати свідчать про помітне покращення навичок аудіювання студентів: середній бал зріс з 73,2 до 76,0, а відсоток студентів, які відповідають мінімальним стандартам компетентності, збільшився з 59% до 78% [14, с. 134]». Спочатку студенти демонстрували нерішучість і страх зробити помилку, але з плином часу вони почали відчувати себе більш комфортно і були впевнені у своїх здібностях.

Структурований підхід тіньового навчання дозволив студентам глибше зануритися в матеріал, що призвело до покращення успішності. Загалом таку методику можна окреслити так:

1. Планування. Визначення тематики відеоматеріалу, розробка завдань, підготовка тестових завдань для оцінки аудіювання та говоріння.
2. Дії. Проведення уроку з використанням відеоматеріалів, під час якого студенти повторюють почуте, роблять нотатки та працюють у групах для обговорення.

3. Аналізування. Викладач проводить спостереження за активністю студентів, фіксує їхні реакції та помилки.
4. Обговорення. Аналіз отриманих результатів, обговорення помилок, надання рекомендацій для подальшої роботи.

Таблиця 1.3

Етапи розвитку мовних навичок за методом “Shadowing” [24, с. 79; див. оригінальну таблицю: Додаток В]

№	Етапи
1.	Імітація звуків
2.	Імітація мовлення
3.	Слухання (прояв свідомої уваги)
4.	Диференціація звуку
5.	Декодування інформації
6.	Говоріння вголос

Shadowing класифікують за тривалістю затримки між прослуховуванням і відтворенням матеріалу та за форматом взаємодії під час вправи. Методика може бути адаптована для учнів на різних рівнях володіння мовою, від початківців, які зосереджуються на звуконаслідуванні, до просунутих учнів, які вдосконалюють вимову та виразність.

Як зазначає Єва Зайдлер у своєму дослідженні: «Оскільки слухання займає значну частину нашого повсякденного життя - за деякими оцінками, 45 відсотків часу спілкування ми витрачаємо на те, щоб слухати те, що говорять інші, - ми б уже давно мали бути вправними в цьому. Хоча це може мати сенс, ваш власний

досвід слухання та досвід інших людей переконливо свідчить про те, що надмірна практика не завжди призводить до майстерності [24, с. 77]». Ця цитата ілюструє, що слухання, як активний процес, включає не лише первинне сприйняття звуку, але й подальше його лексичне та рефлексивне опрацювання.

Викладачі Гронбек та Госс, застосовуючи Shadowing у поєднанні з відео, можуть не лише демонструвати правильну вимову та інтонацію, але й стимулювати студентів до самостійного аналізу та обговорення почутого, як це підкреслюється в дослідженні [14, с. 134]. Такий підхід дозволяє відчувати, що помилки є невіддільною частиною процесу навчання, а регулярна практика сприяє їхньому подоланню, це також знижує тривожність студентів. Створюючи сприятливу та інтерактивну атмосферу в класі, викладачі можуть значно покращити мовні навички учнів та сформувати в них позитивне ставлення до навчання.

Для ефективного введення методики варто використовувати Reels та Shorts з автентичними ситуаціями: діалоги в магазині з питаннями про ціну чи розмір товару, замовлення їжі в ресторані, а також прослуховування розмов, де носії мови діляться своїми щоденними справами. Така різножанровість допомагає розширювати лексичний запас, звикати до різних стилів мовлення. Для досягнення бажаних результатів слід застосовувати субтитри, а також уповільнення швидкості відтворення відео для початківців. Такий підхід адаптує користувача від повільного артикулювання до швидких побутових діалогів.

РОЗДІЛ 2. ДОСЛІДНИЦЬКИЙ ПІДХІД ДО ОЦІНКИ ВПЛИВУ КОРОТКОТРИВАЛОГО КОНТЕНТУ

2.1. Загальна характеристика методів дослідження

Для того, щоб не тільки обґрунтувати важливість дослідження шляхом аналізу теоретичного матеріалу та висновків попередніх досліджень, було вирішено залучити емпіричний компонент у вигляді анкетування.

Створені опитувальні форми були складені на основі відібраних матеріалів з платформ (Reels, Shorts) [Додаток Г]. Обраний метод ґрунтується на необхідності аналізу суб'єктивного досвіду учасників, який дозволяє оцінити не лише ефективність контенту, а також його роль у мотивації, залученості та особистому сприйнятті навчання. Такий підхід дозволяє зіставити теоретичні положення з реальним сприйняттям контенту користувачами й отримати якісні й кількісні дані про їхні ставлення та поведінкові реакції.

Основна мета анкетування полягає у виявленні зв'язку між переглядом коротких відео та змінами під час навчального процесу студентів-японістів у навичках аудіювання та говоріння.

Для цього було сформульовано питання, що охоплюють такі ключові аспекти: поглиблення культурної обізнаності; збагачення лексичного та граматичного запасу; розвиток навичок аудіювання; вивчення мовленнєвих стилів; а також використання додаткових навчальних ресурсів (онлайн-платформ, мобільних додатків і подкастів).

Вибір анкетування як основного методу обумовлений низкою практичних переваг. Воно забезпечує економію часу як для дослідника, так і для учасників: студенти можуть заповнювати форми в зручний для себе час, що важливо враховуючи їхню зайнятість. Формат щотижневих коротких опитувань (тривалістю 5–10 хвилин) мінімізує ризик втоми та демотивації, які часто виникають при тривалих або надмірно складних дослідженнях. Також гнучкість цього методу дає змогу вносити корегування у зміст опитування навіть під час

збору даних. Зокрема, якщо на початковому етапі (наприклад, у перший тиждень) виявилися недоліки або брак зібраної інформації, є можливість доповнити питання, зберігаючи цілісність загального дослідження.

Слід також зазначити, що цей експеримент не вимагає наявності спеціального обладнання. Всі опитування проводяться дистанційно з будь-якого зручного для учасника пристрою. Анкетування дозволяє зберегти природні умови навчання, де студенти використовують контент у звичному для них режимі. Це особливо важливо для дослідження мотивації, яка може знижуватися в штучно створених умовах.

Водночас не варто ігнорувати певні обмеження в застосуванні анкетування як методу. Використання наявних відеоматеріалів, які не були спеціально створені для навчальних цілей, можуть обмежувати контроль над змістом контенту. Наприклад, деякі ролики містять мовні помилки або культурні стереотипи, що впливає на сприйняття матеріалу та може призвести до формування хибних уявлень про мовну й культурну реальність. Однак рішенням цієї проблеми є ретельний попередній відбір відео на основі критеріїв автентичності та відповідності навчальній програмі.

У висновку варто зазначити, що обраний метод є оптимальним для досягнення поставлених цілей, адже поєднує теоретичні принципи (подвійне кодування, емоційний вплив) з практичними вимогами дослідження.

Метод дозволяє не лише оцінити ефективність коротких відео з платформ Reels та Shorts як навчального інструменту, але й вивчити мотиваційні, емоційні та поведінкові реакції студентів у реальному освітньому середовищі. Для вимірювання мовної компетенції та мотивації в анкеті були використані наступні запитання:

1. «Чи викликали відео бажання дізнатися більше про японську культуру та мову?» (варіанти відповіді: “Так” або “Ні”);

2. «Які теми відео зацікавили Вас цього тижня?» (варіанти: “Культура та соціум Японії”, “Лексика та граматики”, “Розмови на відкриті теми”, “Варіативність стилів мовлення”, “Рекомендації з навчальними матеріалами (сайти, подкасти, додатки)”, “Інше...”).

Попри обмеження, можливу недосконалість або недостатню адаптованість контенту, ризики були мінімізовані завдяки ретельному відбору відео за критеріями автентичності та відповідності навчальній програмі. Крім того, поєднання відкритих і закритих запитань в анкетах дозволило отримати не лише кількісні дані, а й індивідуальні вподобання учасників, що підвищує валідність аналізу.

2.2. Розробка опитувальників для оцінки впливу Reels та Shorts на мовленнєву компетенцію та формування групи учасників дослідження

Для аналізу впливу коротких відео (Reels, Shorts) на мовленнєві навички студентів-японістів під час активного навчання в університеті було розроблено анкети. Вони охоплюють низку аспектів, пов'язаних із засвоєнням мови через візуальний контент.

Питання спрямовані на оцінку поглиблення культурної обізнаності й ілюстрації соціальних та культурних контекстів Японії. Важливим аспектом анкети є оцінка збагачення лексичного та граматичного запасу. Для цього добірка роликів поєднує матеріали, які повторюють вже відомі слова або знайомлять зі схожими словами за конкретною тематикою. Також закріплення вже відомих граматичних структур й канджі або вивчення нових, що становить основу мовленнєвої компетенції. Такі відео допоможуть учням краще інтегрувати знання правил мовлення в реальні життєві ситуації.

Особливу увагу варто приділити аудіюванню для того, щоб автентичні відеозаписи повсякденного спілкування дозволяли учням тренувати сприйняття мови на слух, адаптуючись до різних типів акцентів і темпів мовлення. Окрім цього, в анкеті визначається, наскільки відеоматеріали допомагають розрізняти стилі мовлення - від офіційного (敬語 - кейґо) до буденного (口語 - коґо), що є важливою умовою для розуміння стилістичних нюансів.

Останнім елементом у підбірці відеоматеріалів стали додаткові навчальні ресурси. До них входять рекомендації онлайн-платформ, мобільних додатків та подкастів, що надає доступ до більшої кількості інформації поза межами платформ (Reels, Shorts). Ці ресурси дозволяють повторювати пройдений матеріал у зручний час, закріплювати знання у власному темпі та розширювати словниковий запас і граматичні навички за межами навчального плану.

Для забезпечення універсальності та глибини дослідження опитувальник поєднує кількісні і якісні методи: закриті питання (множинний вибір, закрите одно

вибіркове питання, а також рейтингова шкала) дають змогу систематизувати дані, а відкриті питання відстежують індивідуальні вподобання студентів.

Таблиця 2.1

Таблиця розподілу питань в анкетуванні

Блоки анкети	Тиждень 1, к-сть питань	Тиждень 2, к-сть питань	Тиждень 3, к-сть питань
Загальна залученість	1	1	1
Покращення розуміння	1	1	2
Інтерес за підтемами	1	1	1
Легкість сприйняття	4	3	1
Динаміка мотивації	3	3	3

До групи учасників увійшли 14 студентів першого курсу спеціальності «Японська мова та література» Університету імені Бориса Грінченка. Вибір саме цієї категорії обумовлений тим, що першокурсники, перебуваючи на початковому етапі навчання, найбільш сприйнятливі до інноваційних методів: їхній рівень володіння мовою дозволяє чітко відстежити динаміку прогресу під впливом цифрового контенту. Відбір відеоконтенту здійснювався з урахуванням рівня складності мови та відповідності тематики навчальним потребам, що забезпечує поетапний розвиток мовленнєвих навичок без перевантаження. Прості граматичні структури, базова лексика та елементарні канджі набагато популярніші та поширеніші, ніж матеріали для більш високих рівнів володіння мовою, тому саме це дозволило відібрати більше матеріалу, який відповідає навчальній програмі студентів.

2.3. Етапи дослідження: (Підготовчий етап: створення анкети для збору даних про досвід використання коротких відео (Reels, Shorts) в навчанні; Практичний етап: розповсюдження анкет серед студентів та аналіз їх відповідей; Підсумковий етап: обробка отриманих даних та формулювання висновків)

В рамках дослідження було реалізовано три послідовні етапи, спрямовані на систематичне вивчення впливу коротких відеоматеріалів на мовленнєву компетенцію студентів-японістів. На підготовчому етапі було створено анкету, і після кожного тижня відповідей питання повторно аналізувалися та коригувався підбір відеороликів для наступного етапу експерименту. Кожна анкета мала однаковий принцип побудови, що включав кількісні шкали оцінювання (від 1 до 5) за критеріями зацікавленості контентом, легкості сприйняття та якості аудіовізуальних засобів; категорійні питання з множинним вибором; а також відкриті запитання для детального викладу власних вражень і пропозицій.

Паралельно з цим здійснювався ретельний добір відеоматеріалів, згрупованих за п'ятьма тематичними категоріями:

1. культурна обізнаність;
2. лексика та граматики (включно з канджі);
3. навички аудіювання;
4. мовленнєві стилі (敬語 keigo та 口語 kōgo);
5. рекомендації додаткових ресурсів (сайти, мобільні застосунки, подкасти тощо).

Перший тиждень був спрямований на фіксацію первинних вражень: оцінювали загальну цікавість контенту, легкість його сприйняття та якість аудіовізуальних засобів, водночас з'ясовувався ступінь закріплення лексики й граматичних конструкцій, представлених у відео, а також аналізувався вплив перегляду на самостійну навчальну активність і збиралися відгуки щодо оптимальних форматів та зацікавленості в культурно-лінгвістичних елементах.

У другий тиждень анкета слугувала показником ефективності використання коротких відео у вивченні японської мови та культури. Порівняння результатів обох тижнів допомогло визначити динаміку прогресу, особливо в розумінні мови та тривалому запам'ятовуванні інформації. Це забезпечило комплексний аналіз як безпосереднього впливу відео, так і факторів, які визначають ефективність навчання, що є основою для подальшого вдосконалення методики.

Третій тиждень передбачав оцінку більш практичного застосування здобутих знань. Учасникам пропонувалися відео з діалогами, за допомогою яких вони мали можливість імітувати мовлення за зразками, перевіряти здатність запам'ятовувати нову лексику та граматичні структури й використовувати матеріал у реальних комунікативних ситуаціях. Окрім того, досліджувалася готовність продовжувати використовувати короткі відео як один з навчальних ресурсів.

Відповіді аналізувалися у двох площинах: кількісні дані оброблялися за допомогою стандартних статистичних процедур (середні значення, кореляційний аналіз), а якісні, шляхом тематичного аналізу відкритих коментарів, що дозволило виявити ключові моменти сприйняття й емоційної реакції.

Аналіз відкритих коментарів показав, що студенти з нижчим рівнем володіння мовою частіше відчували складнощі у нестачі контекстуальних підказок, тоді як досвідчені учасники високо оцінили варіативність стилів і можливість поглибити знання за допомогою аутентичних діалогів. Це підкреслило необхідність універсального підходу до формування навчальних добірок з урахуванням різноманітних потреб аудиторії. Таким чином, дослідження не лише оцінило ефективність коротких відео, але й виявило ключові виклики, пов'язані з індивідуалізацією навчального процесу. Порівняння результатів кожного з трьох тижнів дало змогу визначити оптимальну інтенсивність відеонавчання, найбільш ефективні й цікаві тематичні блоки, також вплив культурного контексту на мотивацію студентів. Отримані дані можуть лягти в основу рекомендацій щодо інтеграції відео (Reels, Shorts) в освітню програму.

РОЗДІЛ 3. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ЇХ АНАЛІЗ

3.1. Оцінка рівня мовленнєвої компетенції до та після використання короткотривалого контенту

За результатами експерименту, який було створено на основі підбірки автентичних відеоматеріалів.

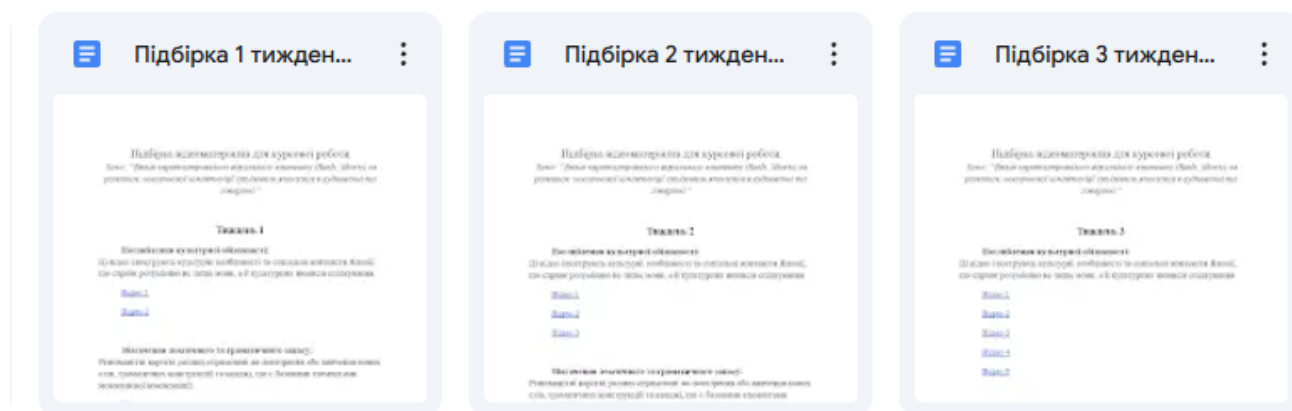

Рис. 3.1. Тематична підбірка відео на три тижні.

За оцінками студентів було виявлено позитивний прогрес у покращенні розуміння японської мови на слух (100%).

Чи відчули Ви покращення у розумінні японської мови на слух?

14 відповідей

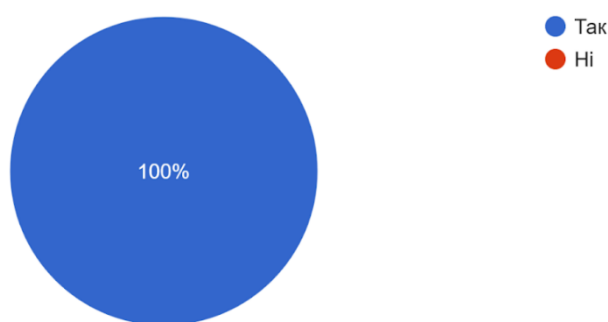

Рис. 3.2. Оцінка покращення розуміння японської мови на слух (студенти 1-го курсу факультету «Японська мова та література» Київського столичного університету імені Бориса Грінченка).

Учасники підкреслили, що прості пояснення граматичних нюансів, а саме, різниця між частками に та で спростили використання цих конструкцій у власних висловлюваннях.

Під час останнього заняття з японської мови ми повторювали граматичну конструкцію ています - опис дії, що відбуваються зараз.
Дуже допомогло відео про різницю між частками に та で, після нього стало набагато легше будувати правильні речення.
Після цього я почала частіше помічати ці частки в різних контекстах. Наприклад, у реченні 学校に行っています.

Рис. 3.3. Відгук на одне відео зі сформованої підбірки роликів. (Питання: Чи вдалося Вам використати нові знання, які були отримані з відеоматеріалів?)

Окремо відзначено, що відео з аналізом формальних та неформальних стилів допомогли чіткіше розрізняти контексти їх застосування, що раніше викликало труднощі. Крім того, один з учасників став частіше приділяти увагу культурним особливостям японської мови (наприклад, використання ввічливих форм у медіа), що свідчить про довготривале засвоєння матеріалу.

Раніше я не зовсім розуміла різницю, чому в підручниках іноді пишуть おいくつですか, а іноді просто 何歳.
Після перегляду відео я зрозуміла, що перше використовується для ввічливих розмов зі старшими або незнайомцями, наприклад 先生、おいくつですか, а друге для спілкування з друзями, наприклад ねえ、何歳.
Навіть у деяких епізодах аніме я помітила цю різницю: персонажі використовують おいくつ у серйозних сценах, а 何歳 у повсякденних діалогах.

Рис. 3.4. Відгук на одне відео зі сформованої підбірки роликів. (Питання: Чи вдалося Вам використати нові знання, які були отримані з відеоматеріалів?)

Таким чином, короткі відеоматеріали продемонстрували свою ефективність як метод подання інформації через візуальні та слухові елементи для відпрацювання технічних аспектів мови: граматики, аудіювання та розрізнення стилів, що є основою для подальшого розвитку мовленнєвої вправності.

3.2. Оцінка студентами ефективності застосування Reels та Shorts

Загалом студенти оцінили ефективність застосування Reels та Shorts на (100%).

Чи помітили Ви подальше покращення розуміння мови та культури завдяки перегляду коротких відео протягом третього тижня?
14 відповідей

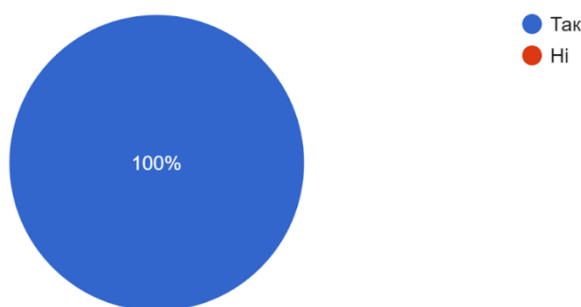

Рис. 3.5. Оцінка студентами покращення розуміння мови та культури завдяки перегляду коротких відео протягом третього тижня (студенти 1-го курсу факультету «Японська мова та література» Київського столичного університету імені Бориса Грінченка).

Після трьох тижнів експерименту найбільш значущими для студентів виявилися теми, пов'язані з варіативністю стилів мовлення (57,1%). Це свідчить про важливість розуміння контекстного використання мови, зокрема формальних та неформальних конструкцій, що є визначним у спілкуванні серед японського суспільства.

Друге місце зайняла тема культури та соціуму Японії (42,9%). Можна зробити висновки, що студенти проявляють значний інтерес до побуту японців: традицій, звичаїв та суспільні норми. Така залученість вказує на потребу розширювати навчальну програму додатковими матеріалами з культурології, розширюючи курс навчання більшою кількістю інформації про японські свята, звичаї сімейного побуту та сучасні соціальні тренди.

Лексика та граматика, а також розмови на відкриті теми отримали по 21,4% голосів. Це може бути пов'язано з тим, що такі теми потребують більш системного та глибинного вивчення, але короткі відео все ж таки забезпечили базове засвоєння ключових моментів.

Дані підкреслюють, що комбінація мовних стилів, культурного контексту та інтерактивних прикладів робить короткі відео ефективними під час навчального семестру в університеті.

Рис. 3.6. Оцінка студентами запам'ятовування матеріалу за категоріями протягом трьох тижнів (студенти 1-го курсу факультету «Японська мова та література» Київського столичного університету імені Бориса Грінченка).

Більшість учасників (71,4%) оцінили легкість запам'ятовування інформації на максимальний бал, що підтверджує збалансованість підбірки між теоретичними поясненнями та практичними прикладами.

Наскільки легко Вам було запам'ятати нову інформацію, подану у відео?
14 відповідей

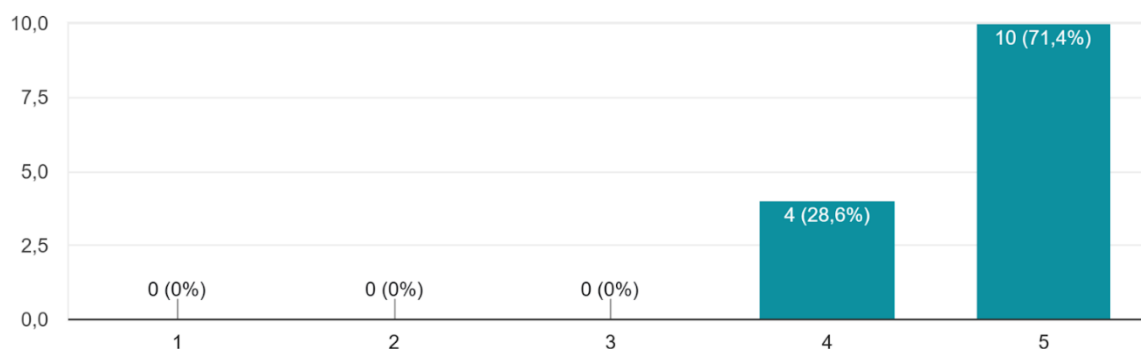

Рис. 3.7. Оцінка студентами запам'ятовування нового матеріалу протягом трьох тижнів (студенти 1-го курсу факультету «Японська мова та література» Київського столичного університету імені Бориса Грінченка).

3.3. Вплив коротких відео на мотивацію та залученість студентів-японістів

Дані опитування свідчать, що короткі відео значно підвищують мотивацію та залученість студентів. 85,7% учасників оцінили цікавість переглянутих матеріалів на максимальні 5 балів, що підкреслює їхню привабливість та відповідність інтересам під час навчання. Лише 14,3% дали нижчу оцінку (4 бали), що вказує на загальну позитивну тенденцію.

Як Ви оцінюєте цікавість переглянутих відео за всі тижні?

14 відповідей

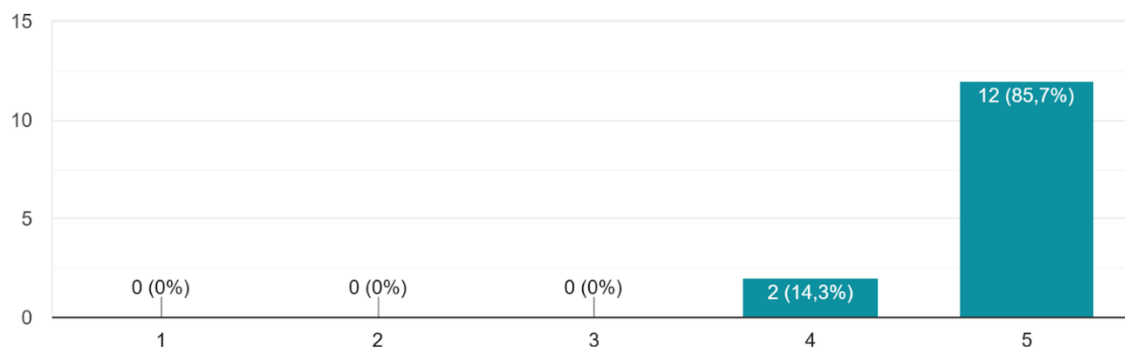

Рис. 3.8. Оцінка студентами цікавості переглянутих відео протягом трьох тижнів (студенти 1-го курсу факультету «Японська мова та література» Київського столичного університету імені Бориса Грінченка).

Важливим показником залученості студентів став активний характер навчання: 85,7% студентів намагалися імітувати мовлення з відео. Студенти не лише пасивно переглядали матеріал, а й активно взаємодіяли з ним: наслідуючи інтонацію, працюючи над ритмом і чіткістю вимови. Така практика посприяла зниженню рівня напруги під час говоріння та допомогла вільніше комунікувати на парах.

Чи намагалися Ви імітувати мовлення з відео (наприклад, повторювати репліки, копіювати вимову)?

14 відповідей

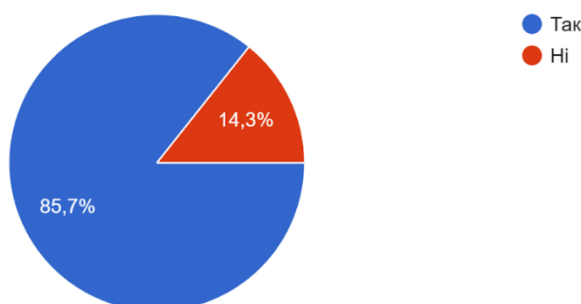

Рис 3.9. Результати на тему імітування вимови під час перегляду відеоматеріалів протягом трьох тижнів (студенти 1-го курсу факультету «Японська мова та література» Київського столичного університету імені Бориса Грінченка).

Вагомим фактором було утримання уваги під час перегляду: 100% опитуваних підтвердили, що відео утримували їхній інтерес від початку до кінця. Такий результат було досягнуто завдяки різноманітності підбірки, що не дало студентам втратити інтерес під час всіх тижнів експерименту.

Чи змогли короткі відео утримати Вашу увагу від початку до кінця?

14 відповідей

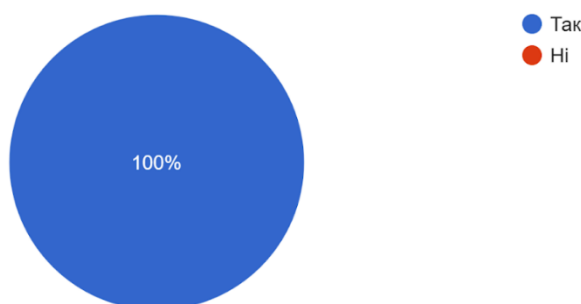

Рис. 3.10. Результати на тему утримання уваги під час перегляду відеоматеріалів протягом трьох тижнів (студенти 1-го курсу факультету «Японська мова та література» Київського столичного університету імені Бориса Грінченка).

Ще одним підтвердженням ефективності введення коротких відео у навчальну програму є відгуки. Студентка відзначила, що відео про сайт Steven Kraft's виявилось надзвичайно корисним завдяки впорядкованим таблицям із дієсловами та прикметниками. Завдяки такому підходу студентка змогла систематизувати граматичні правила й успішно застосовувати їх у практичних завданнях.

Дуже сподобалось відео про сайт Steven Kraft's. Таблиці з дієсловами та прикметниками дуже зручні, нарешті розібралася, як працюють Causative і Passive форми. Вправи на лічбники, наприклад на назви днів місяця, також дуже допомогли, тепер не плутаю ついたち i ふつか.

Рис. 3.11. Відгук на одне відео зі сформованої підбірки роликів (Питання: Чи вдалося Вам використати нові знання, які були отримані з відеоматеріалів?)

Інший студент відмітив, що відео, де хлопчик демонструє манґу, допомогло йому глибше зануритися в сучасну японську культуру. У розмовній практиці він почав використовувати частку «～だね» для вираження підтримки та згоди, що надало мовленню більш природного та невимушеного звучання.

Одне з відео, де хлопчик показує манґу, мені особливо сподобалось. Іноді в розмові я почала використовувати форму «～だね», наприклад: «素晴らしい映画だね».

Рис. 3.12. Відгук на одне відео зі сформованої підбірки роликів (Питання: Чи вдалося Вам використати нові знання, які були отримані з відеоматеріалів?)

3.4. Узагальнення основних результатів дослідження та методичні рекомендації щодо їх впровадження у навчання

Експеримент із застосуванням коротких відеоматеріалів (Reels та Shorts) у викладанні японської мови продемонстрував їхню високу ефективність як інструменту для підвищення мовленнєвої компетенції, мотивації та засвоєння знань. Найважливішим індикатором успіху стала одностороння підтримка студентів: усі учасники (100%) висловили бажання продовжувати інтегрувати подібний контент у навчальний процес (див. Рис. 13.), що свідчить не лише про задоволеність форматом, а й про його відповідність сучасним освітнім потребам, орієнтованим на динаміку та інтерактивність.

Чи хотіли б Ви й надалі використовувати короткі відео у навчальному процесі після завершення експерименту?
14 відповідей

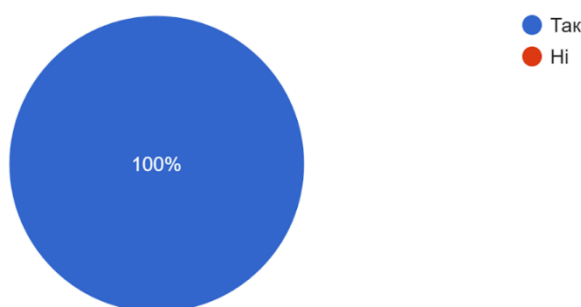

Рис. 3.13. Результати на тему подальшого використання коротких відеоматеріалів у навчальному процесі після закінчення експерименту (студенти 1-го курсу факультету «Японська мова та література» Київського столичного університету імені Бориса Грінченка).

Результати дослідження демонструють, що короткі відео не лише покращили технічні навички, а й сприяли глибшому зануренню в культурний контекст: студенти краще розуміли соціальні норми й повсякденні практики Японії, знаходили мотивацію для самостійного вивчення через живі розмовні відео на відкриті теми. Важливим аспектом було подолання мовного бар'єра. Активна імітація мовлення (85,7 % учасників), використання аутентичних діалогів

із медіа та інтерактивні вправи сприяли зростанню впевненості в собі. Як наслідок, студенти частіше брали участь у розмовах японською під час занять, що підтверджує трансформацію пасивних знань в активні навички. Завдяки формату вдалося урізноманітнити навчання, що підвищило загальну залученість і задоволеність процесом. Такий досвід підтверджує доцільність введення відеоконтенту з акцентом на аутентичні матеріали.

Подальша розробка навчання повинна концентруватися на поєднанні традиційних та сучасних методів викладання в межах цілісної, продуманої навчальної програми. Дозволивши не лише зберегти перевірені часом педагогічні практики, а й органічно впроваджувати новітні цифрові інструменти, що відповідають актуальним освітнім тенденціям.

Найбільш перспективним напрямом удосконалення є створення тематично структурованих бібліотек відеоматеріалів, які інтегруватимуться в навчальні курси за ключовими розділами: граматики, лексики, стилістики та соціокультурні аспекти. Систематичне впровадження таких відео в навчальні теми сприятиме швидшому засвоєнню матеріалу. Такий підхід підвищить якість підготовки та зробить навчання сучасним, динамічним і максимально наближеним до реальних умов міжкультурної комунікації.

ВИСНОВКИ

За результатами проведеного дослідження щодо впливу короткотривалого візуального контенту (Reels, Shorts) на розвиток мовленнєвої компетенції студентів-японістів в аудіюванні та говорінні було отримано результати, що відповідають поставленим завданням і підтверджують ефективність використання даних форматів у навчальному процесі.

У першому розділі проаналізовано сучасні підходи до формування мовленнєвої компетенції та їх еволюцію від лінгвістичних моделей Чомського до інтегрованих концепцій Канале, Свейна та Цельце-Мурсії.

Розроблена американським поліглотом Александром Аргуельсом, методика Shadowing, є ефективною у поєднанні з відеоконтентом. Повторення слова, фрази або речення одразу після прослуховування допоможе покращити вимову та підвищити участь у навчальному процесі.

Теорія подвійного кодування Алана Пайвію, також підкреслює важливість поєднання вербальної та візуальної інформації для кращого засвоєння мови. Модель робочої пам'яті Беддлі та Гітча підтверджує, що подання інформації різними каналами оптимізує навчальний процес. З огляду на теорію когнітивного навантаження Джона Свеллера, матеріал має бути структурованим і містити лише найважливіше, супроводжуючись інтерактивними вправами.

Виявлено, що у сучасних системах оцінювання мовної компетентності (CEFR, JLPT) основна увага приділяється здатності застосовувати знання в реальному спілкуванні та різних культурних контекстах. Це вказує на важливість використання автентичних матеріалів, що моделюють реальні ситуації.

У ході дослідження також було виявлено, що короткотривалий відеоконтент має низку недоліків, які можуть впливати на якість навчання. Зокрема, обмеженість часу роликів не дозволяє глибоко розкрити складні граматичні чи культурні аспекти японської мови, а висока динамічність і стислість матеріалу часто призводять до поверхневого засвоєння знань. Це створює ризик формування фрагментарних уявлень, коли студенти запам'ятовують лише окремі фрази без розуміння ширшого контексту їх застосування.

Для подолання цієї проблеми було запропоновано використовувати короткі відео як додатковий, а не основний навчальний матеріал, поєднуючи їх із традиційними заняттями. Викладач має пояснювати складні моменти, а також застосовувати інтерактивні завдання - рольові ігри, обговорення ситуацій, вправи на закріплення матеріалу. Такий підхід дозволяє глибше опрацювати вивчене, мінімізуючи недоліки короткотривалого контенту та сприяючи цілісному формуванню мовленнєвої компетенції.

У другому розділі представлено методологію дослідження, яка включала розробку підбірки належних відеоматеріалів на основі навчальної програми першого курсу, а також створення анкетування для студентів. Після цього подальше формування групи учасників, а також визначення окремих етапів збору й аналізу даних.

У третьому розділі здійснено аналіз результатів дослідження, зокрема оцінено рівень мовленнєвої компетенції студентів до і після впровадження коротких відео у навчальний процес. У ході дослідження студенти брали участь в опитуванні, де оцінювали власний досвід використання Reels та Shorts на основі створеної добірки відеоматеріалів. Аналізувалися мотивація та рівень залученості під час перегляду такого контенту в повсякденному житті й під час навчання в університеті. Підтверджено, що використання Reels та Shorts сприяє покращенню навичок аудіювання й говоріння, а також підвищенню інтересу до навчання.

Було виявлено, що більшість студентів відзначають підвищення мотивації та інтересу, але деякі з них мають труднощі з розумінням швидкого мовлення. Для подолання цих проблем пропонується підбирати відео з субтитрами та помірною швидкістю мовлення, а також обговорювати та аналізувати типові помилки одразу після перегляду. Включення в заняття інтерактивних підходів (командна робота, рольові ігри, завдання на асоціації) у поєднанні з короткими відео дозволить не просто запам'ятовувати слова чи правила, а розвивати навички, що дозволяють ефективно застосовувати знання в житті.

Сформульовано практичні рекомендації для викладачів щодо використання коротких відео у навчанні японської мови. Запропоновано інтегрувати Reels і

Shorts у навчальний процес через створення інтерактивних завдань на основі відео, таких як імітація діалогів у реальних життєвих ситуаціях (наприклад, у магазині чи кафе), що тренують комунікативні навички.

Розроблено рекомендації щодо вибору короткотривалого візуального контенту для навчання. Наголошено на важливості якісної інтеграції пояснень із прикладами, щоб студенти розуміли, у яких ситуаціях і за яких умов та чи інша форма використовується в спілкуванні.

Окреслено перспективи впровадження результатів дослідження, зокрема, можливість створення тематично структурованих відеотек, які будуть інтегровані в навчальні курси за основними тематиками: граматика, лексика, стилістика та соціокультурні аспекти. Такий підхід поєднуватиме традиційні та сучасні методи навчання, забезпечуючи не лише збереження перевірених часом педагогічних практик, а й гармонійне впровадження сучасних засобів навчання. Систематичне використання автентичного відеоконтенту сприятиме швидшому та якіснішому засвоєнню матеріалу, підвищить мотивацію студентів і зробить процес навчання динамічним, сучасним і максимально наближеним до реальних умов міжкультурної комунікації.

У підсумку, проведене дослідження підтвердило ефективність використання короткотривалого візуального контенту (Reels, Shorts) у розвитку мовленнєвої компетенції студентів-японістів. Практичне значення отриманих результатів полягає у створенні універсальних методичних рекомендацій, які дозволять викладачам ефективно використовувати короткі відео у навчанні японської мови, що відповідає сучасним тенденціям у сфері освіти.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

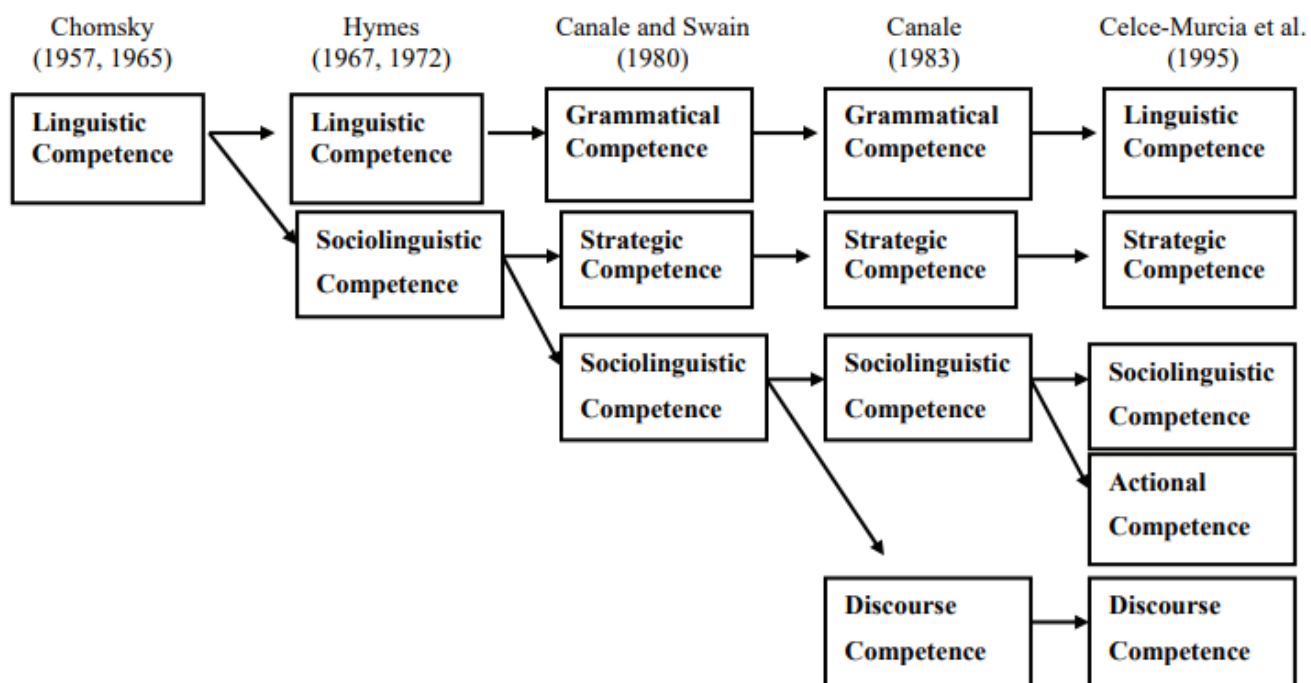
1. Трущак В. Педагогічні умови формування професійної мовленнєвої компетенції студентів спеціальності “Прикладна лінгвістика” (японська мова). Молодь і ринок. № 6 (173). 2019. 164 с. URL: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2019.174602>
2. Adisti, A. R. Investigating the use of YouTube as virtual teaching medium in ELT among non-English students. In ELT Forum: Journal of English Language Teaching. Vol. 11, no. 1, 2022. 9 с.
3. Caviglioli O. Dual Coding with Teachers. Hachette UK, 2019. 198 с.
4. Celce-Murcia M. An Overview of Language Teaching Methods and Approaches. Teaching English as a Second or Foreign Language. Vol. 4. 2014. 14 с.
5. Chen, Z., Liu, P., Piao, J., Xu, F., Li, Y. Shorter Is Different: Characterizing the Dynamics of Short-Form Video Platforms. 2024. 11 с. URL: <https://doi.org/10.48550/arXiv.2410.16058>
6. Council of Europe. Common European Framework of Reference for Languages (CEFR). URL: <https://www.coe.int/en/web/common-european-framework-reference-languages>
7. Diko Putri S. M. The Effectiveness of Using TikTok to Improve EFL Learners' Speaking Ability. Mimesis. Vol. 3, no. 2. 2022. 110 с. URL: <https://doi.org/10.12928/mms.v3i2.6096>
8. Gracella J., Rahman Nur D. Students' Perception of English Learning through YouTube Application. Borneo Educational Journal (Borju). Vol. 2, no. 1, 2020. 35 с. URL: <https://doi.org/10.24903/bej.v2i1.623>
9. Haliti-Sylaj, T., Sadiku, A. Impact of Short Reels on Attention Span and Academic Performance of Undergraduate Students. Eurasian Journal of

- Applied Linguistics. Vol. 10, no. 3. 2024. 68 c. URL:
<http://dx.doi.org/10.32601/ejal.10306>
10. Hendar H., Amalia A. Enhancing Language Teaching and Learning through YouTube Platforms: Students' and Teachers' Perception. Indonesian EFL Journal. Vol. 10, no. 1, 2024. 86 c.
11. J. Firth et al. The "online brain": how the Internet may be changing our cognition. World Psychiatry. Vol. 18, no. 2. 2019. 129 c. URL:
<https://doi.org/10.1002/wps.20617>
12. Japanese Language Proficiency Test (JLPT). URL: <https://www.jlpt.jp/e/>
13. JF Can-do for Life in Japan. URL:
https://www.jpf.go.jp/e/urawa/e_rsorcs/seikatsu.html
14. Junipisa N. M. E., Aristana I. N. Shadowing Technique To Improve Student's Listening Skill. Jurnal Pendidikan Bahasa Inggris undiksha. Vol. 9, no. 2. 2021. 139 c. URL: <https://doi.org/10.23887/jpbi.v9i2.32516>
15. Kiessling C., Fabry G. What Is Communicative Competence and How Can It Be Acquired? GMS Journal for Medical Education. Vol. 38, no. 3. Doc49. 2021. 8 c. URL: <https://doi.org/10.3205/zma001433>
16. Oral Proficiency Interview (OPI). A valid and reliable means of assessing how well a person speaks a language. URL:
<https://www.actfl.org/assessments/postsecondary-assessments/opi>
17. Paivio A. Dual Coding Theory - InstructionalDesign.org. URL:
<https://www.instructionaldesign.org/theories/dual-coding/>
18. Reels and Shorts in Japan - The Role of Short-Form Content in Japanese Social Media - Humble Bunny. Brand-Centric Performance Marketing in Tokyo, Japan - Humble Bunny. URL:
<https://www.humblebunny.com/reels-shorts-japan-role-short-form-content-japanese-social-media/>

19. Savignon, Sandra J. Communicative Competence. The TESOL Encyclopedia of English Language Teaching. 2018. 7 c. URL: <https://doi.org/10.1002/9781118784235.eelt0047>
20. Setiawan M. R. F., Fadhilawati D. Examining the Effectiveness of Short YouTube Videos to Escalate the Students' Listening Comprehension. EDUJ : English Education Journal. Vol. 1, no. 2, 2023. 11 c. URL: <https://doi.org/10.59966/eduj.v1i2.566>
21. Soler E. A. Linguistic Unity and Cultural Diversity in Europe: Implications for Research on English Language and Learning. Intercultural Language Use and Language Learning. Dordrecht. 2014. 39 c. URL: https://doi.org/10.1007/978-1-4020-5639-0_2
22. Sweller J., Ayres P., Kalyuga S. Cognitive Load Theory. New York, NY : Springer New York, 2016. 306 c. URL: https://doi.org/10.1007/978-3-319-29986-0_12
23. Vidani J. Exploring the Influence of Reels and Short Videos on the Reading and Listening Habits of Generation Z: A Comprehensive Study. SSRN Electronic Journal. 2024. 22 c. URL: <https://doi.org/10.2139/ssrn.4889495>
24. Zajdler E. Speech shadowing as a teaching technique in the CFL classroom. Lingua Posnaniensis. Vol. 62, no. 1. 2020. 88 c. URL: <https://doi.org/10.2478/linpo-2020-0005>
25. 中村 渉. 母語の相違に対応する日本語教授法の開発に関する基礎的研究. Doctoral dissertation, Tohoku University. 2015. 260 c.

ДОДАТКИ

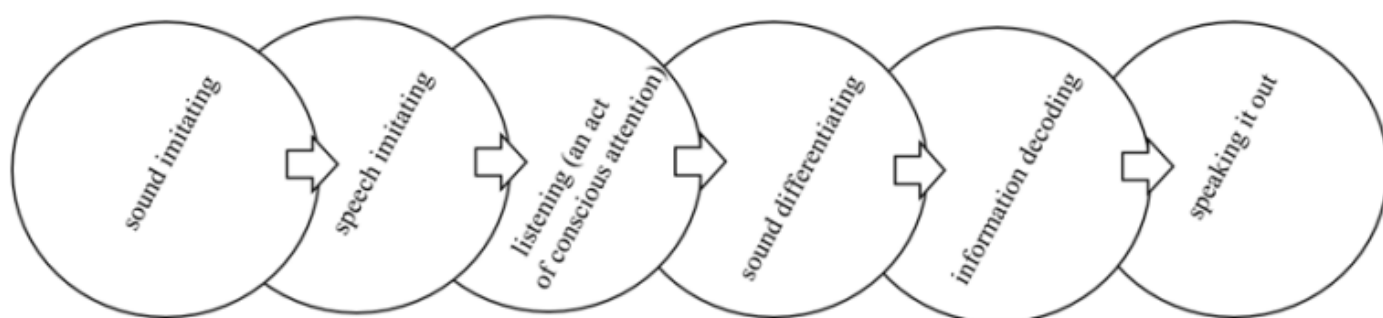
Додаток А. Оригінал Таблиці 1. Хронологічний розвиток моделей мовленнєвої компетентності

Додаток Б. Оригінал Таблиці 2. Кореляція між рівнем перегляду відео, часом реакції та помилками у студентів

Consumption Level	Reaction Time (mins)	Error Rate (%)
Low (< 1 hour/day)	300	5
Moderate (1-3 hours/day)	350	12
High (> 3 hours/day)	420	27

Додаток В. Оригінал Таблиці 3. Етапи розвитку мовних навичок за методом “Shadowing”

Додаток Г. Посилання на відео підбірки та анкети (за 3 тижні)

Підбірки відео:

Тиждень 1:

https://docs.google.com/document/d/1eB7_hVgFcVqFo38tMyr40l5EjBt36t_tPsznXlbFvY/edit?usp=sharing

Тиждень 2:

<https://docs.google.com/document/d/1hnd4cK98fIEuctTGSkyY53SSQh3Ki9sK3U9-ztnDHs0/edit?usp=sharing>

Тиждень 3:

<https://docs.google.com/document/d/1Bhr-6AX2Cv0fKBZYtifCYwUd5WII0jH17xmqLRU-XWM/edit?usp=sharing>

Анкети:

Тиждень 1:

<https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSetZiwwvQJkcVTBN43hyXrGYW5Sif9YO-HErNvRzvfN2SoUew/viewform?usp=sharing>

Тиждень 2:

https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSdZDZYRwzN7Jaq0QZIxSftGMHprGUI4Rtwu2dPnGSDp_LJwrrw/viewform?usp=sharing

Тиждень 3:

<https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLScIzWccsMIkEHGK1sL0m2WVHz2bmp9-CgVoX00sXHgMn7UTlw/viewform?usp=sharing>

